

dgat als een
ieschende van
en mag, in zijn
en zinnelijke
en van hunne
elden, en alzoo
boven de rede
aald: Brakel's
elen der fijne
e geschiedenis
van hun be-
des tijds, de
king geschied,
wijd en breed
g des Geestes,
ing der kennis
genoegens van
len voorgrond,
hem, die dat
ik zij meenen,
arde, ten dage
rvinden en ge-
de Christelijke
chtheid hun-
aandoeningen,
daar ik heilig
kinderen Gods,
r hen worden
is hun bevin-
en hun even-
aan dronken-
i zeggen dan:
dat de geest
Evangelie van
en zij hebben
Eindelijk spre-
un leeraar en
als zij dezen
ntreizen, al is
gs ongehaande
ar ook daarin
zwaarder weg,
fenis men vin-
adig!"

godsdienstige
volkskarakter;
tijdsomstandig-
kerkeerd toege-
naar moedig ge-

kwaal noemt
t Hooge Kerk-
tendheid zorg
leeraren met
leweperij be-
toegelaten, of
in onze kerk-
een eerbiedig
meeste zorg-
oefeningen te

f H. de Cock,
334 zijn: „En-
gen het gruwe-
ardoor de ware
iden gedreigd
ig." Op waar-
ijvoering ver-
het is een van
ou deze vader
dat het Hooge
man opvolgde,
uit te bannen,
volgving van de

te van Prof.
illeton onver-
was het niet.
ULLMANN.

Juli 1.1. komt
artikel in „De
echter volhar-
geen prijs te
Ook ik voel
at het oordeel
den God der

R.

uw

onzin schrijft

een heeleboel
alangs stond er
, dat een gezet-
en meneer aan-
t van alle men-
geschreven." —
ntwoordt B. —
is alleen maar

a, dat wat „De
lijkheid ligt van

Zondagsschoolwerk elders.

Jachin heeft pas zijn bestaan gedurende 60 jaren in herinnering gebracht. Ook wij wenschen deze vereeniging daarmee van harte geluk. Onwillekeurig brengt dit jubileum de vraag ons voor de aandacht, wat in andere kringen onder Zondagsschoolwerk verstaan wordt. In „De Stroom" (vrijzinnig) wordt een beoordeeling gegeven van een boekje: „Kinderen van één vader, Handleiding bij de religieuze ontwikkeling van het jonge kind (9—10 jaar) voor Zondagsschool en gezin", eerste deel. Redacteur is Dr R. Miedema, bijgestaan door mannen als Ds G. Boon, Ds v. d. Lijn, Dr R. J. de Stoppelaar. Het blad vertelt dan voorts:

In Engeland en Amerika betrad het Zondagsschoolonderwijs allang andere wegen dan bij ons. Het mooie boekje van Cora Cobb: „God's wonder world" was in zekeren zin den samensteller van dezen bundel „Kinderen van één vader" tot voorbeeld.

In 32 lessen per cursus wordt hier door de seizoenen heen gewandeld met de kinderen. God's wonder wereld, zooals die in herfst en winter, lente en zomer zich openbaart.

In een apart mapje zijn 32 bijlagen verzameld, bedoeld om aan het einde van het uur aan de kinderen te worden uitgedeeld.

Zoo behandelt de tweede les b.v. „De vogeltrek", waarover aardig en levendig wordt verteld. De bijlage, telkens vier zijdes groot, vertoont buitenop een mooie foto van „Meerkroeten op een plas", een herfstliedje op de tweede pagina en op de derde vragen over vogels en hun leefwijze; de vierde kan door het kind zelf worden getekend.

Zoo wordt in 3 lessen verteld van den herder, den ploeger, paddestoelen, de ijsbeer, de zon, de sterren, zwerfsteenen etc. etc.

Ik vind dit boekje alleraardigst (behalve dan die zoete verjes uit Lenteleven, die ik 35 jaar geleden ook al leerde). Maar als ik zoo eens kijk naar de lijst van literatuur, die aan enkele hoofdstukken is toegevoegd en ik zie daarbij genoemd boeken van de groote astronomen: Jeans en Eddington (ik las er een paar en vond ze niet gemakkelijk) dan huiver ik wel even als ik denk aan onze Zondagsschoolkrachten. Want wat moet je veel weten en de dingen goed weten om ze te kunnen doorgeven aan anderen — aan jongere menschen vooral!

Het is goed, dat bij ons het Zondagsschoolwerk anders opgevat wordt. Mits we maar niet hier of elders het hier betreden terrein braak laten liggen. Dat is voor de „kennis Gods" evenmin goed, als het niet vermijden van het hier o.i. onmiskenbaar gebrek.

Positie kiezen.

In Noord-Hollandsch Kerkblad schrijft Prof. Groshede over de verwarring, die er tegenwoordig in de wereld is. We knippen deze passage:

De verwarring van onzen tijd ontstaat juist daarin, dat het zoo niet geschiedt. Men wil het opgeleverde bezien, meten, toetsen en daar is niets tegen, maar men kiest verkeerde maatstaven. De een oordeelt met zijn rede, de ander laat zijn gevoel spreken, een derde komt, zoals nu weer in het petitionnement voor ontwapening, op voor de menselijkheid. Natuurlijk wordt men het dan niet eens, maar dat is tenslotte het ergste niet. Het ergste is dat men afgijdt van den eenig vasten grondslag, men wordt als de menschen, van wie de apostel Paulus schrijft, dat ze zichzelf met zichzelf meten en zichzelf met zichzelf vergelijken en die daarom zichzelf prijzen.

Wanneer wij als gemeente des Heeren iets doen willen te midden van de verwarring, dan moeten we positie kiezen. Er is maar één grondslag en maar één maatstaf en dat is Gods Woord.

Dit „zichzelf met zichzelf meten en zichzelf met zichzelf vergelijken" lijkt me de ziekte ook van menige zich officieel „kerk" noemende gemeenschap. Temeer daarom kan ik mij niet goed indenken, waarom, zooals ik onlangs las, het vragen naar de zuiverheid, het wezen, de trouw van bepaalde kerken min of meer als een vraag van een vroegere periode zou zijn te bezien. Ik hoor velen, ook in kerkverband, zich „christen" noemen, terwijl ik, als ik de brieven van Johannes lees, bij mezelf moet zeggen: naar dezen maatstaf zijn ze geen christen (Jezus Christus, Gods ongeschapen Zoon). Nu moeten wij positie kiezen, niet in ons „gevoel", dat ons onder hen veel aantrekkelijks doet zien, — Saul en de rijke jongeling waren ook beminnelijk! — maar in Gods Woord.

Krachten doen, kwaad spreken, de logica, en de 20ste eeuw.

„De Wakker" moet tegenwoordig wat moeite doen, om „de samenwerking" aan te bevelen. Er is toch wel „heel wat" waarheid in de theorie van Freud: wat men op het eene terrein van het leven met geweld terug dringt, dat wordt later op ander gebied naar voren gehaald. Zoo wordt het begrijpelijk, dat zij, die een scheur maken, waar het niet moet, verder hun livreen toelen met schoone spreken van samenwerking. Kracht? Welneen, pure zwakheid.

Zwakheid, ook in de argumentatie. Een prachtig staal levert weer Ds Janssen, veldprediker. Hij schrijft in „De Wakker":

Men roept van Gereformeerde zijde, dat men met andersdenkenden niet kan samenwerken.

Ik geloof, dat dit niet juist is.

De discipelen hadden in Jezus' dagen iemand ontmoet, die duivelen uitwierp in Jezus' naam en zij hadden het hem verboden, op grond, dat hij ons niet volgt. Doch Jezus zeide: Verbiedt hem niet, want er is niemand die eenige kracht doen zal in Mijnen naam en haastelijk van Mij zal kunnen kwalijk spreken.

Wonderlijk toch. Ieder kan hier zoo maar de vragen vermenigvuldigen. Vraag 1: duivelen uitwerpen, dat behoort toch zeker „zonder meer" tot het „wonder-geloof", om het zoo uit te drukken? Moet men nu met ieder, die tot het wondergeloof in staat is, saam werken, laat dan Ds Janssen, mitsgaders „De Wakker", dadelijk de lieden van Lourdes en Thérèse van Konnersreuth oproepen ter samenwerking. En vele anderen.

Ook zij noemen immers den naam van Jezus. En zeggen niet haastelijk kwaad van Hem. Hetzelfde valt ook te verhalen van zekeren Simon Magus, gezegd: den Toovenaar, van Judas Iskariot. Die heeft ook niet haastig kwaad van Hem gezegd, doch er een paar jaar over gedaan eer hij zoover kwam. Vraag 2: Waar zit nu in dezen tekst de samenwerking??? „De discipelen hadden juist tegen dezen man, dat hij niet samenwerkte... want hij werkte zoo op zichzelf, en sloot zich niet aan bij de jongeren. Zegt Christus nu: haalt hem dadelijk hier, roept hem op tot de samenwerking? Neen, Hij laat hem in zijn isolement. Hoe kan men met dezen man voor oogen „samenwerking" bepleiten? Vraag 3: Niet verbieden, zegt Christus. Wat heeft dat met samenwerken te maken? Verbieden, ja, dat wil b.v. Ds Kersten en Ds Zandt, en Ds Lingbeek. Willen de gereformeerden verbieden? Artikel 36 dan? Dat wordt nu zeker ook door de Chr. Gereformeerde Synode herzien? Wien vallen wij lastig? Wat heeft dat negatieve niet-verbieden met positieve samenwerking te maken? Vraag 4: Christus zegt: die man zal niet haastelijk van mij kwaad kunnen spreken. Is dat zoo'n reusachtige aanbeveling, voor het besef van Ds Janssen? Ik huiver voor zoo'n negatief gezegde. Ik zal maar niet zeggen, dat Ds Janssen hier al teveel en te gemakkelijk „onderstelt"; ik vergenoeg me met de opmerking: die man kon nog wel kwalijk spreken van Jezus, alleen maar niet haastig.

Laat men toch niet den Bijbel verhaspelen, maar eens hem gaan lezen.

Van samenwerking gesproken: Ik weet een ander geval. Het was in Philippi, de eerste stad in Europa, waar het evangelie kwam. Daar kwam een vrouw met een „waarzeggende geest", en die zei erg veel goeds van Paulus, en beval hem openlijk aan. Prachtige „samenwerking", zou men zeggen. Die vrouw zou met geen mogelijkheid haastig kwaad van Paulus kunnen spreken. Maar Paulus verblijdde zich niet over de „samenwerking", maar werd zeer toornig en wentelde het groote gevaar van samenwerking van de nieuwe boodschap met de oude, van de nieuwe leer met de antieke cultuur en pseudoreligie dadelijk af, door zich publiek tegen de vrouw te keeren, die het nieuwe christendom tot het laatste hoofdstuk van den nog onvoltooiden roman van het heidendom wou maken.

Dat voorbeeld put de zaak niet uit; maar ik wil er slechts mee zeggen, dat het in elk geval de kwestie méér pakt, dan heel De Wakker-tirade.

K. S.

BOEKBESPREKING

Onze Zending.

Ook dit „Maandblad voor de Gereformeerde jeugd" kondigden wij reeds meerdere malen aan. Het wordt uitgegeven door Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen. Eigenaardig, dat het Juni-nummer een artikel heeft over „Een Chineesche begrafenis", en wel van de hand van v. d. Hoff te Magelang, met mooie foto's. In het Juli-nummer schrijft Ds D. K. Wielenga over „De Geleide-Geest". Wij veronderstellen, dat het artikel: „De weg der slangen", in het Mei-nummer ook van hem is, al staat het er niet bij.

Dit Maandblad wordt op prachtig glanzend papier gedrukt, en elk nummer is 8 bladzijden groot. De prijs staat er niet bij, dus is ons onbekend. Het schijnt ons toe, dat dit blad meer voor de jongere jeugd is, en het vorige week besprokene „Wolanda Hindia", meer voor de groteren. Hartelijk aanbevolen.

J. D. W.

De Macedoniër.

Dit Maandblad is van geheel anderen aard, zooals nu wel algemeen bekend is. De nieuwe uitgevers: Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen, doen wat in hun vermogen is, om zowel het uiterlijk goed te verzorgen als voor een rijken inhoud zorg te dragen.

In de redactie kwam weer verandering. Dr D. Bakker en Ds D. K. Wielenga traden er uit, omdat geoordeeld werd, dat de redactie moet bestaan uit arbeiders op het zendingveld, en dan één redacteur in ons land voldoende is: Ds D. Pol. Wij maken uit het stukje op, dat dit met bewilliging van de beide redacteurs Bakker en Wielenga geschied is, en daarom zwijgen wij maar over deze vreemde handelwijze. Als nieuwe redacteur is er bij gekomen Dr J. H. Bavinck, waarover wij ons hartelijk verheugen: Solo is nu in de redactie vertegenwoordigd door drie personen, het overige deel van Midden-Java door Dr F. L. Bakker, en Soemba door Ds Lambooy.

In het Juli-nummer geeft mevrouw van Andel-Rutgers haar vervolg-artikel over Colportage-arbeid, Ds Pol het slot van de vergelijking tusschen de Java- en de Soemba-zending. Maar dit nummer bevat natuurlijk nog meer.

Wij eindigen deze korte aankondiging met de ver-

nieuwde opwekking aan kerkeraden en vereenigingen, en ook personen, om op dit keurig zendingstijdschrift in te teekenen.

J. D. W.

Johannes Calvijn, Institutie of Onderwijzing in den christelijken godsdienst. Vertaald door Dr A. Sizoo. Eerste deel, bevattende boek I en II. — N.V. W. D. Meinoma, Delft, z. j. (April 1931).

Natuurlijk is bij de aankondiging van een vertaling, vooral van een klassiek werk, een beoordeeling van dit werk zelf niet noodig.

Slechts twee dingen vragen de aandacht: welke de waarde is van de vertaling als zodanig, en voorts: of het boek, aldus in zijn vertaling op de leesafel gelegd, van betekenis is voor de lezers van het blad, welks oordeel gevraagd is.

Wat het eerste betreft: ik denk zoo bij mezelf, dat de uitgever het oogenblik wel in dankbare herinnering zal houden, waarop hij voor het eerst op de gedachte gekomen is, dr A. Sizoo uit te noodigen voor het uit het latijn vertalen van klassieke werken. Eerst gaf dr Sizoo Augustinus' Confessiones; en thans Calvijn's Institutie. Beter vertaler ware kwalijk te vinden. Niet alleen kent dr Sizoo het latijn door en door, maar hij geeft ook fijn en beschaafd nederlandsch. Voornaam is zijn vertaalwerk in hoge mate; dat blijkt niet het minst, wanneer hij — zooals een goede vertaling dat vordert — poëzie ook weergeeft in haar eigen vorm. Zoo vaak ik in het werk verzen aantrof, heb ik van hun fijne dictie — zooals men dat tegenwoordig om zijn fatsoen te bewaren, zeggen moet — genoten.

Op enkele punten zou ik enkele wenschen willen kenbaar maken. Misschien zou n.l. de vertaling van wetenschappelijke termen niet in hollandsche woorden, doch juist in vreemde kunnen geschieden, wanneer deze n.l. op wetenschappelijk gebied burgerrecht verkregen hebben. B.v. causaliteit, principe, enz. Dikwijls kiest dr S. hollandsche woorden, maar wanneer het Calvijn te doen is om wetenschappelijke begrippen, moeten m.i. hollandsche woorden, die geen vaste betekenis hebben in het wetenschappelijk debat, worden opgeofferd aan, en plaats maken voor de constante termen, die men thans bezigt. Dit maakt ook het lezen tenslotte gemakkelijker: het spreekt den lezer eerder toe. Een uitdrukking als „werkdadig willen" wordt eerst doorzichtig, door wie weet, wat er achter zit. (290). Welk systeem dr S. gekozen heeft voor de vertaling van aangehaalde bijbelteksten, is mij niet geheel duidelijk; vaak krijgen we de statenvertaling, soms ook een andere: b.v.: Hij zal niet liegen, die de overwinning van Israël is, en Hij zal zich niet door berouw laten buigen. Er kunnen natuurlijk gevallen zijn, waarin Calvijn uit een tekst een argument putten wil, dat hem ontgaat zou, als hij de ons bekende vertaling zou geven; maar andere gevallen (b.v. dit: 224) leveren dit bezwaar niet. Misschien zou de statenvertaling te geven zijn, en dan voorzover noodig, in een noot het verdere te zeggen zijn. Zoo is er hier en daar nog een kleinigheid, b.v. de latijnsche comparatief: schitterender welsprekendheid (51), of het niet-gebruiken van technische termen, waar deze toch bedoeld zijn, b.v. voorbereiding (292: weg dus met al wat velen gebazel hebben over de voorbereiding); of (292): hij matigt zichzelf het begin van deze schepping niet aan. Een enkele maal proeft men te veel nog het latijn (maar dat raakt de moeilijke kwestie, of men vrij vertalen moet, d.w.z. den stijlvorm moet kiezen van het wetenschappelijk gesprek in het tegenwoordige leven; waarmee dan weer samenhangt de vraag, of men b.v. moet laten staan, dat Plato, of een ander auteur, met wien iemand het niet eens is, „berispt" wordt; ik zou liever een meer moderne zegswijze kiezen: men erkent niet de juistheid van Plato's zienswijze, of zoo iets). M.i. kan vergelijking tusschen Calvijn's latijn en zijn fransch ons eenigermate leeren, hoe hij zelf zijn gedachten zou weergeven, als hij ze zeggen moest buiten het latijnsche taaleigen. Maar dit zijn dingen, die de meeningen kunnen verdeelen; en die bij elke vertaling aan de orde blijven. Hoofdzak is, dat Dr Sizoo prachtig werk geleverd heeft, en Calvijn voor ons volk heel wat dichterbij gebracht heeft, dan met de veel verder van onze tegenwoordige taal afstaande tot nu toe gegeven vertalingen.

Wat onze lezers voorts aan het in dezen vorm aangeboden boek hebben? M.i. is het voor wie in het algemeen een leerboek van de geref. theologie verlangt, niet bedoeld, want dan kan men beter een werk uit dezen tijd nemen. Maar Calvijn is onze klassieke theoloog; wie dus hem kennen wil, of uit belangstelling voor de historie en haar evolutie wil bestudeeren, krijgt hier uitstekend werk.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Andel: P. Bakker, cand. te Ellewoutsdijk.
Klundert: F. Guillaume te Oosterend (Fr.).
Nieuw-Lekkerland: E. I. F. Nawijn te Geesteren-Gelselaar.
Vrijhoeve's-Grevelduin-Capelle: W. v. d. Bos, cand. te Nijkerk.

Aangenomen naar:

Genemuiden: A. Quak, cand. te Amsterdam.
Groningen (voor den Miss. dienst op West-Soemba): P. J. Lijndijk, cand. te Den Haag.
Nieuw-Weerdinge: M. Kamper, cand. te Meerkerk.
Strijen: N. J. A. van Exel, cand. te Utrecht.

Intrede te:

Poortugaal: Jac. Andree, cand. Tekst: Coll. 1:25 en 27.

Ds B. Bouma.

Ds B. Bouma, predikant der Geref. Kerk te Dirksborn, is sinds maanden door ongesteldheid verhinderd geweest zijn arbeid te verrichten. Daar er geen uitzicht op een spoedig herstel bestaat, heeft de Kerkeraad besloten voor tijdelijk een hulp-prediker te benoemen.